

UZASADNIENIE

Decyzją z 9.11.2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. po rozpoznaniu wniosku z 13.10.2017 r. odmówił M. D. (1) prawa do emerytury argumentując, że na dzień 1.01.1999 r. wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /decyzja k. 22 akt ZUS/.

Uznając powyższą za krzywdzącą wnioskodawca, będąc reprezentowanym przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata, złożył od niej odwołanie wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. Swoje żądanie uzasadnił tym, że posiada wymagany prawem staż co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, argumentując, że w okresie 12.04.1976 r. – 31.12.1998 r. w (...) Zakładach (...) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracą montera – konserwatora urządzeń cieplnych, mimo iż formalnie miał wpisane stanowisko ślusarza /odwołanie k. 3- 5/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując, że wnioskodawca z ww. okresu zatrudnienia nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych, ani innych dokumentów, że pracował w warunkach szkodliwych w tym czasie, akcentując, po pierwsze, że przedmiotowy pracodawca w świadectwie pracy z 14.03.2003 r. potwierdzającym sporny okres zatrudnienia wnioskodawcy w ppkcie 8 pkt 4 tego świadectwa zaznaczył, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych, a po drugie, że praca na stanowisku ślusarza nie jest pracą w warunkach szkodliwych ponieważ nie została wymieniona w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). W konkluzji ZUS stwierdził, że wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych wobec czego zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem /odpowiedź na odwołanie k. 8 – 9/.

Postanowieniem z 16.03.2018 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim przekazał uznał się niewłaściwym miejscowo do rozpoznania niniejszej sprawy i przekazał ją do Sądu Okręgowego w Łodzi jako właściwego / postanowienie k. 14/.

Na rozprawie z 30.10.2018 r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie – pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie /e-prot. z 30.10.2018 r.: 00:02:03, 00:52:06/.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wnioskodawca M. D. (1) urodził się (...) /niesporne/.

Odwołujący złożył wniosek o emeryturę 13.10.2017 r. Ubezpieczony nie jest członkiem otartego funduszu emerytalnego /niesporne/.

M. D. (1) legitymuje się na dzień 1.01.1999 r. stażem pracy w ilości 25 lat, na który składają się okresy składkowe w ilości 22 lat, 6 miesięcy i 13 dni, nieskładkowe w ilości 2 miesięcy i 7 dni, uzupełniające okresy rolne w ilości 2 lat, 9 miesięcy i 19 dni /niesporne/.

Odwołujący posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe w zawodzie mechanika maszyn /niesporne, a nadto zeznania wnioskodawcy e-prot. z 30.10.2018 r.: 00:02:26 – 00:16:51 w zw.z 00:46:56, wniosek w aktach osobowych k. 12/.

W okresie 12.04.1976 r. – 31.12.1998 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) spółka akcyjna w R. (obecna nazwa (...) Spółka Akcyjna). W świadectwie pracy z 14.03.2003 r. pracodawca wskazał, że w okresie zatrudnienia wnioskodawca zajmował stanowisko ślusarza oraz, że nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

/akta osobowe a w nich: świadectwo pracy/

Ubezpieczony został w ww. zakładzie pracy zatrudniony na umowę o pracę z 12.04.1976 r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy w D. Produkcji na stanowisku gotowacza kości.

/akta osobowe a w nich: umowa o pracę k. 6/

Z dniem 1.07.1976 r. wnioskodawca został przeniesiony z Wydziału Rozbioru i Wykrawania do D. Głównego Mechanika i powierzono mu obowiązki ślusarza remontowego.

/akta osobowe a w nich: angaż z 1.07.1976 r. k. 7/

Następnie z dniem 29.04.1977 r. wnioskodawca został przeniesiony z D. Głównego Mechanika do D. Głównego (...) a pozostałe warunki pozostały bez zmian i wnioskodawca dalej pracował na stanowisku ślusarza.

/akta osobowe a w nich: angaż z 29.04.1977 r. k. 9, karta obiegowa zmiany k. 11/

W dn. 14.11.1979 r. wnioskodawca zawarł z Zakładami (...) w R. umowę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na mocy której został zatrudniony w D. Głównego (...) na stanowisku ślusarza.

/akta osobowe a w nich: umowa o pracę k. 13/

Następnie od 1.06.1982 r. pracodawca powierzył wnioskodawcy obowiązki ślusarza remontowego w Oddziale (...).

/akta osobowe a w nich: angaż z 21.07.1982 r. k. 20, karta kontrolna bhp k. 29, angaż k. 32/

Od 1.06.1989 r. pracodawca powierzył wnioskodawcy obowiązki ślusarza w Oddziale (...). Następnie od 1.08.1989 r. ponownie wnioskodawcy powierzono obowiązki ślusarza w ww. oddziale. Kolejnymi angażami przedmiotowe obowiązki ślusarza II we wskazanym oddziale powierzono wnioskodawcy od 1.03.1990 r., od 1.12.1990 r., od 1.04.1991 r. Zgodnie z angażami z 4.03.1992 r., z 21.12.1992 r., z 27.10.1993r., z 1.06.1995 r., z 18.07.1995 r., z 30.10.1995 r., z 27.03.1996 r., z 30.05.1997r., z 29.10.1997 r. wnioskodawca pracował jako ślusarz remontowy.

/akta osobowe a w nich: angaż z 25.07.1989 r. k. 43, angaż z 3.10.1989 r. k. 44, angaż z 10.05.1990 r. k. 46, angaż z 14.02.1991 r. k. 49, angaż z 3.06.1991 r. k. 50, angaż z 4.03.1992 r. k. 52, zaświadczenie o ukończeniu szkolenia okresowego k. 53, 57, angaż k. 54, angaż k. 56, angaż k. 60, angaż k. 61, angaż k. 63, angaż k. 64, angaż k. 67, angaż k. 68/

Odwołujący posiadał zaświadczenie kwalifikacyjne E w zakresie eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych z 22.05.1996 r., ważne do 22.05.2001 r., zgodnie z którym na podstawie przepisów zarządzenia Ministra Przemysłu z 15.03.1989 r. w sprawie dodatkowych wymagań kwalifikacyjnych dla osób zajmujących się eksploatacją urządzeń i instalacji energetycznych (M.P. Nr 8, poz. 75) w wyniku egzaminu przed komisją egzaminacyjną M. D. (2) spełnił dodatkowe wymagania kwalifikacyjne w zakresie gospodarki energetycznej i może prowadzić eksploatację na stanowisku: eksploatacji następujących urządzeń i instalacji energetycznych: instalacje cieplne parowe i wodne, sieci cieplne, cieplne urządzenia odbiorcze parowe i wodne, pompy, wentylatory /akta osobowe a w nich: zaświadczenie k. 65/.

(...) Zakłady (...) zajmowały się ubojem trzody chlewnej i bydła oraz produkcją wyrobów gotowych. Zakłady składały się z budynku głównego, w którym mieściła się siedziba i budynek produkcyjny, oczyszczalni ścieków, kotłowni i stacji uzdatniania wody. Ponadto w skład zakładów wchodziły budynki mieszkalne i szkoła przyzakładowa.

Wnioskodawca od 1.07.1976 r. pracował w zakładowej energetyce cieplnej, tj. w oddziale gospodarki cieplnej, podlegającej pod dział głównego energetyka. Pracował w systemie ciągłym, trzymianowym, po 8 godzin na zmianie. Dział Głównego (...), który dzielił się na działy: ciepłowniczy, chłodniczy, hydrauliczny i elektryczny. Wnioskodawca w tym okresie faktycznie przez cały czas wykonywał pracę montera – konserwatora urządzeń cieplnych. Sprawdzał czy urządzenia cieplne pracują prawidłowo i dokonywał ich konserwacji. W szczególności obsługiwał wymienniki cieplne, znajdujące się w pomieszczeniach technicznych parometry służące do przetwarzania pary i utrzymania

stałej temperatury wykorzystywanej do produkcji wody technologicznej do 82 stopni C.. Formalnie odwołujący, tak jak wszyscy pracownicy działu energetyki, miał wpisane stanowisko ślusarza, ponieważ tak zostało to ustalone w schemacie organizacyjnym zakładu pracy i wiązało się to z najwyższą stawką zaszerewowania, jednak w rzeczywistości w spornym okresie zajmował się konserwacją i obsługą urządzeń ciepłowniczych, które znajdowały się na terenie całego zakładu, urządzeń wykorzystujących parę wodną do 7 atmosfer, w tym również urządzenia w halach produkcyjnych, gdzie obsługiwał komory wędzarnicze, w których musiała być utrzymana odpowiednia temperatura, autoklawy do produkcji konserw, rotolawy, urządzenia do przerabiania krwi na plazmę, które także były sterowane parą, rurociągi ciepło – parowe, których było ponad 40- 50 m, wymieniał wymienniki, gdy były duże zniszczenia. Wnioskodawca pracował przy gorącej wodzie i przy urządzeniach rozprowadzających parę wodną po całym zakładzie. Była to praca w warunkach szczególnych. Z uwagi na wyziewy gazów technicznych, amoniaku, pracy i kondensatu, na korytarzach technicznych oraz w pomieszczeniach, gdzie znajdowały się reduktory freonu, wnioskodawca musiał wykonywać pracę wyłącznie w masce i w kasku. Mogły tam wejść jedynie uprawnione osoby, które uprzednio przeszły odpowiednie szkolenia energetyczne i posiadały uprawnienia zwane świadectwami kwalifikacyjnymi. Wnioskodawca posiadał takie uprawnienia. Panowała tam wysoka temperatura i była podwyższona wilgotność z uwagi na to, że z rurociągów parowych zawsze były jakieś wycieki. Wnioskodawca obsługiwał wymienniki wody technologicznej, sanitarnej, centralnego ogrzewania, usuwał nieszczelności, naprawiał odwadniacze, zajmował się również częściową obsługą komór wędzarniczych, kotłów warzywniczych do parowania ziemniaków pod ciśnieniem oraz obsługą rurociągów ciepłych – parowych. Do zadań wnioskodawcy należało m.in. wymiana węzownic, płukanie kotłów przemysłowych kwasem solnym, przygotowanie kotłów do pracy pod ciśnieniem. Zdarzało się, że wnioskodawca obsługiwał węzeł ciepłowniczy w budynkach mieszkalnych, hotelu pracowniczym i szkole przyzakładowej oraz na osiedlu mieszkaniowym, nad którym zakład pracy sprawował patronat. Zakład pracy wypłacał wnioskodawcy dodatek za pracę w warunkach szkodliwych, a ponadto dodatki za pracę na drugiej i trzeciej zmianie. Wnioskodawca wykonywał pracę w specjalnej odzieży ochronnej, w rękawicach, butach z metalowymi noskami, fartuchach chroniącymi przed uderzeniami pary, w masce, w kasku z przyłbicą /zeznania wnioskodawcy e-prot. z 30.10.2018 r.: 00:02:26 – 00:16:51 w zw.z 00:46:56, zeznania świadka K. J. e-prot. z 30.10.2018 r.: 00:19:37- 00:31:53, zeznania świadka W. Z. e-prot. z 30.10.2018 r.: 00:34:39 – 00:43:36 /

Wnioskodawca nie posiada świadectwa pracy w warunkach szczególnych z okresu zatrudnienia w 12.04.1976 r. – 31.12.1998 r. w (...) S.A. w R. /niesporne/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów a w tym dokumentów zalegających w aktach sprawy, w szczególności w oryginalnych osobowych aktach wnioskodawcy, a także w załączonych aktach ZUS-owskich, których wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd nie znalazł powodów by czynić to z urzędu, a nadto na podstawie zeznań świadków i wnioskodawcy, które wzajemnie ze sobą korelowały, tworząc spójną, logiczną całość. Sąd zważył, że przesłuchani w sprawie świadkowie pracowali w badanym okresie razem z wnioskodawcą, a zatem mają wiedzę na czym konkretnie polegała praca skarżącego i jakie konkretnie czynności, w jakim wymiarze wykonywał. Zeznań tych nie podważył organ rentowy. Sąd uwzględnił też, że świadkowie są osobami obcymi dla wnioskodawcy wobec czego nie mieli powodu by składać zeznania korzystne dla którejkolwiek ze stron postępowania. Z uwagi na powyższe Sąd zaliczył zeznania świadków i koherentnych z nimi zeznania wnioskodawcy w poczet wiarygodnego materiału dowodowego, na podstawie którego możliwym było odtworzenie faktów istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia n/n sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne, skutkując zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 1230 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust. 2 ww. ustawy, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z art. 32 ustawy emerytalnej wynika z kolei, że możliwe jest wcześniejsze przejście na emeryturę przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zasady przechodzenia na wcześniejsze emerytury oraz wykazy stanowisk do tego uprawniających określa Rozporządzenie Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.). Według §3 i 4 tego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle §2 ust.1 i 2 ww. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (wyrok Sądu Najwyższego z 15.12.1997r., II UKN 417/97, wyrok Sądu Najwyższego z 15.11.2000 r., II UKN 39/00).

Regulacja §2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (uchwała Sądu Najwyższego z 27.05.1985 r., III UZP 5/85, uchwała Sądu Najwyższego z 10.03.1984 r., III UZP 6/84).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że wnioskodawca 23.06.2017r. ukończył 60 lat, nie jest członkiem OFE i na dzień 1.01.1999r. wykazał wymagany ogólny okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn.

Spór dotyczył tego czy ubezpieczony na dzień 1.01.1999 r. ma także staż pracy w warunkach szczególnych w wymaganej ilości co najmniej 15 lat.

Istotą sporu była zatem jedynie kwestia ustalenia, czy wnioskodawca w spornym okresie zatrudnienia od 12.04.1976 r. do 31.12.1998 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako monter konserwator urządzeń ciepłowniczych w w (...) Spółka Akcyjna w R. (obecna nazwa (...) Spółka Akcyjna), pomimo formalnie wpisanego w jego angażach, umowie o pracę oraz świadectwie pracy stanowiska ślusarza, ślusarza konserwatora i mimo nie posiadania świadectwa pracy w warunkach szczególnych z ww. okresu.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w postaci dopuszczenia zachowanej oryginalnej dokumentacji osobowej z tego okresu zatrudnienia oraz koherentnych z nią zeznań świadków i wnioskodawcy, wykazało, że odwołujący był zatrudniony w warunkach szczególnych w ww. Zakładach od 1.07.1976 r. do 31.12.1998 r., gdy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co najmniej 8 godzin dziennie, wykonywał wyłącznie pracę przy konserwacji i obsłudze urządzeń ciepłowniczych polegające na obchodzie sieci gorącej wody centralnego ogrzewania, oględzinach urządzenia pod kątem przecieków, odnotowywaniu pomiarów, sprawdzaniu temperatury, ustawianiu parametrów według temperatury zewnętrznej, ustawianiu zaworów bezpieczeństwa, usuwaniu awarii, obsługiwaniu wymienników

wody technologicznej, sanitarnej, centralnego ogrzewania, usuwaniu nieszczelności, naprawianiu odwadniaczy, obsłudze komór wędzarniczych, kotłów warzywniczych oraz obsłudze rurociągów cieplnych – parowych nadto usuwaniu awarii w budynkach mieszkalnych i szkoły przyzakładowej, która była pracą określoną w dziale II wykazu A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – tj. praca przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych.

Ubezpieczony pracował na stanowisku ślusarza, ale z materiału dowodowego wynika wprost, że wykonywał szereg czynności związanych z pracą przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych, które należy zakwalifikować jako pracę w dziale II E., która to gałąź zajmuje się wytwarzaniem i przetwarzaniem energii elektrycznej, cieplnej oraz dostarczaniem jej odbiorcom. W energetyce oprócz prac związanych z wytwarzaniem i przetwarzaniem energii m.in. cieplnej, jak miało to miejsce w realiach badanej sprawy, chodzi też o czynności związane przy tym procesie z montażem, remontem, eksploatacją urządzeń elektroenergetycznych i cieplnych (zob. wyrok SN z 16.06.2009 r., I UK 24/09, Lex nr 518067).

Sąd zważył też, że z urzędu jest mu wiadomym, że praca w przedmiotowym zakładzie pracy w zakładowej energetyce cieplnej, tj. w oddziale gospodarki cieplnej, podlegającej pod dział głównego energetyka, w przypadku innych pracowników, którzy wykonywali dokładnie te same prace, których mowa wyżej, na tym samym formalnym stanowisku ślusarza, była przedmiotem oceny jurystycznej przed tut. Sądem m.in. w postępowaniu VIII U 509/14, i w sprawie wykonywania tychże prac w warunkach szczególnych wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie III AUa 849/15 zakończonej prawomocnym wyrokiem z 26.02.2016 r., co potwierdza powyższą ocenę prawną na gruncie niniejszej sprawy. We wskazanej sprawie III AUa 849/15 ocenie podlegał bowiem charakter pracy jednego ze współpracowników odwołującego, który dokładnie w tym samym okresie, na tym samym formalnym stanowisku, wykonywał takie same czynności jak M. D. (2).

Podkreślić należy, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 8.06.2011r., I UK 393/10).

Reasumując - wnioskodawca na dzień 1.01.1999 r. wykazał ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych, gdyż w spornym okresie od 1.07.1976 r. do 31.12.1998 r. wykonywał pracę określoną w dziale II wykazu A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – tj. praca przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych.

Tym samym wnioskodawca wszystkie przesłanki do nabycia świadczenia emerytalnego spełnił od 23.06.2017r., tzn. od ukończenia 60 roku życia, ale z uwagi na to, że wniosek o emeryturę złożył 13.10.2017r. zgodnie z art.129 ust.1 ustawy emerytalnej- należało przyznać mu prawo do emerytury od 1.10.2017r.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł w punkcie drugim wyroku. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił, w oparciu o § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. 2015 roku, poz. 1800 ze zm.), na kwotę 180 i zasądził ją od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy.

A.P.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS z pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia apelacji, wypożyczając akta emerytalne i jednocześnie zobowiązując do ich ponownego przekazania w razie wniesienia apelacji.

27.11.2018